

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan, telif haklarına ilişkin belgeyi okuyunuz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyrights/droits d'auteur à la fin du présent document.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARI

BÜYÜK DAİRE

GUJA/MOLDOVA DAVASI

(Başvuru no. 14277/04)

STRAZBURG

12 Şubat 2008

Nihai karardır. Şekli düzeltmeler yapılabilir.

Guja/Moldova davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, aşağıdaki üyelerden oluşan Büyük Dairede yapılan oturumda:

Jean-Paul Costa, *Mahkeme Başkanı*,
Christos Rozakis,
Nicolas Bratza,
Boštjan M. Zupančič,
Peer Lorenzen,
Françoise Tulkens,
Giovanni Bonello,
Josep Casadevall,
Rait Maruste,
Kristaq Traja,
Snejana Botoucharova,
Stanislav Pavlovski,
Lech Garlicki,
Alvina Gyulumyan,
Ljiljana Mijović,
Mark Villiger,
Päivi Hirvelä, *Yargıçlar*

ve Erik Friberg, *Yazı İşleri Müdürü*,

6 Haziran 2007 ve 9 Ocak 2008 tarihlerinde, kapalı oturumda yapılan müzakereler neticesinde, 9 Ocak 2008’de, aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Bu dava, Moldova Cumhuriyeti’ne karşı, bir Moldav vatandaşı olan Bay Iacob Guja (‘başvuran’) tarafından, 30 Mart 2004 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (‘Sözleşme’), 34. maddesi uyarınca, Mahkeme’ye sunulan, 14277/04 numaralı başvuru sonucu görülmektedir.

2. Başvuran, Kişinev’de avukatlık yapmakta olan ve sivil toplum örgütü olan Lawyers for Human Rights’ın üyeleri olan, V. Gribincea ve V. Zamă tarafından temsil edilmiştir. Moldav Hükümeti (‘Hükümet’), görevlileri olan, Bay V. Pârlog ve Bay V. Grosu tarafından temsil edilmiştir.

3. Bay Gujase, başvurusunda, kendisine göre, bir politikacının, derdest bir ceza davasına müdahale ettiğini otaya çıkaran iki belgeyi ifşa ettiği için, savcılıktaki görevinden alınmış olmaktan şikâyet etmektedir. Başvuran, Sözleşme’nin 10. maddesinde güvence altına alınan, ifade özgürlüğünün, özellikle de, bilgi verme hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

4. Başvuru, Mahkeme’nin Dördüncü Seksiyonu’na tevdi edilmiştir (İç Tüzük, madde 52/1). 28 Mart 2006’da, bu Seksiyon’un bir dairesi,

başvuruyu, Hükümet'e tebliğ etme kararı almıştır. Sözleşme'nin 29/3. maddesinin izin verdiği gibi, daire, davanın kabul edilebilirlik ve esasının birlikte incelenmesine karar vermiştir. 20 Şubat 2007'de, daire, Büyük Daire lehine kendi yetkisinden feragat etmiştir ve tarafların hiç biri, bu duruma itiraz etmemiştir (Sözleşme'nin 30. maddesi, İç Tüzüğün 72. maddesi). Daire, Mahkeme Başkanı Nicolas Bratza ve Yargıçlar, Josep Casadevall, Giovanni Bonello, Ljiljana Mijović, Kristaq Traja, Stanislav Pavlovski ve Lech Garlicki ve Yazı İşleri Müdürü Lawrence Early'den oluşmuştur.

5. Büyük Daire, Sözleşme'nin 27/2, 27/3. maddeleri ve İç Tüzüğün 24. maddesine göre oluşturulmaktadır. .

6. Hem başvuran hem de Hükümet, davanın kabul edilebilirliği ve esasıyla ilgili yazılı görüş sunmuşlardır. Tarafların her biri, diğerinin görüşleriyle ilgili yazılı olarak görüş sunmuştur.

7. 6 Haziran 2007 tarihinde, Strazburg'da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde, kamuya açık duruşma yapılmıştır (İç Tüzük madde 59/3).

– *Hükümet adına duruşmada hazır bulunanlar:*

Bay V.GROSU,
Bay G.ZAMISNÎ,

*görevli,
danışman;*

– *Başvuran adına duruşmada hazır bulunanlar :*

Bay V.GRIBINCEA,
Bay V. ZAMĂ,
Bay I.GUJA,

*danışmanlar,
başvuran.*

Mahkeme, Bay Grosu, Bay Gribincea ve Bay Zamă'nın beyanlarını dinlemiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

8. Başvuran, Bay Guja, 1970 doğumludur ve Kişinev'de oturmaktadır. Olaylar zamanında, başvuran, savcılığın, basın hizmetlerini birimini yönetmekteydi.

1. Davanın çerçevesi

9. 21 Şubat 2002'de, dört polis memuru (M.I., B.A., I.P. et G.V.), milletvekili seçimleriyle ilgili suç işlediklerinden ve bir suç çetesinin üyeleri

olmalarından şüphelendikleri on kişiyi yakalamışlardır. Serbest bırakıldıktan sonra, şüpheliler, dört polis memuru hakkında, savcılığa, kötü muamele ve kanuna aykırı tutuklama nedeniyle şikâyetle bulunmuşlardır. Polisler hakkında, özellikle, kötü muamele ve kanuna aykırı tutuklama nedeniyle bir ceza soruşturması açılmıştır.

10. Haziran 2002’de, dört polis memuru, Cumhurbaşkanı Bay Voronin’e, Başbakan Bay Tarlev’e ve Parlamento Başkan Yardımcısı Bay Mişin’e, imzalarını taşıyan bir mektup göndermişlerdir. Bu mektupta, takipten muaf tutulma talebinde bulunmuşlar ve ceza davası hakkındaki görüşlerini açıklamışlar ve savcılığın tutumunun kanuna aykırı olduğunu belirtmişlerdir. Polis memurları, haklarındaki suçlamaların yasallığının kontrol edilmesini talep etmişlerdir. 21 Haziran 2002’de, Bay Mişin, savcılığa, aldığı mektubu, beraberinde bir notla göndermiştir. Bu mektup, Parlamento’nun antetli kağıdına yazılmıştı ve hiçbir gizlilik şerhi bulunmamaktaydı. Mektup aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştı:

’Bay Rusu,

Bu mektup bir soruyu ortaya koymaktadır: savcı yardımcısı suçla mı yoksa polisle mi mücadele etmektedir? Bu sorunun yoğunluğu, söz konusu polis ekiplerinin, İçişleri Bakanlığı’nın faaliyetlerine, bundan böyle, savcılık memurları tarafından alınmış olan inisiyatif neticesinde, ket vurulmuş olan en iyi ekiplerinden biri olmaları nedeniyle, daha da artmaktadır. Sizden, bu davaya kişisel olarak müdahale etmenizi ve kanuna uygun şekilde çözenizi talep ediyorum.’

11. Ocak 2003’te, Bay Vorodin, Ekonomik Suçlar ve Rüşvetle Mücadele Merkezi’ne giderek, diğerlerinin yanı sıra, bazı kamu görevlileri tarafından, kanunu uygulamakla yükümlü organlara, derdest ceza davaları çerçevesinde, kötü niyetli baskılar uygulanmakta olduğunu belirtmiştir. Bay Vorodin, rüşvetle mücadeleye karşı bir çağrı yapmıştır ve ilgili memurlardan, bu tür tüm baskı girişimlerini engellemelerini talep etmiştir. Beyanı, medyada yayınlanmıştır.

12. Belirsiz bir tarihte, polisler hakkında açılan soruşturmaya devam edilmemesine karar verilmiştir.

2. Belgelerin ifşa edilmesi

13. Bay Voronin’in rüşvetle mücadele çağrısından birkaç gün sonra, başvuran, *Jurnal de Chişinău*’ya, savcılığa gelen iki mektubun (‘mektuplar’) örneklerini göndermiştir.

14. İlk mektup, Bay Mişin’in notudur (bkz. 10. paragraf). İkincisi ise, İçişleri Bakanı Yardımcısı, Bay A. Uraschi tarafından yazılmış ve savcı yardımcısına gönderilmiş olan mektuptur. Bu mektup, İçişleri Bakanlığı’nın antetli kağıdına yazılmıştı ve üzerinde hiçbir gizlilik şerhi bulunmamaktadır. Bu mektup aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır :

‘(...) Polis memuru M.I. (dört polisten biri-bkz. 9. paragraf), 12 Mayıs 1999’da, ceza kanununun, 116/2. maddesi (kanuna aykırı tutuklama ve hayatı tehlikeye atmak ya da fiziksel acı çektirmek), 185/2 (şiddet yoluyla görevin kötüye kullanılması, ateşli

silah kullanımı ve işkence fiilleri) ve 193/2. maddelerinde (iftira ve şiddet yoluyla itiraf elde etmek) belirtilen fiillerden dolayı suçlu bulunmuş ve 1.440 Moldova levası (128 Avro) ceza ödemeye mahkûm edilmiştir. Af Kanunu'nun 2. maddesi gereğince, polis memuru, bu cezayı ödemekten muaf tutulmuştur.

(...) 24 Ekim 2001'de, polis memuru M.I., İçişleri Bakanlığı'ndaki görevine geri dönmüştür.'

3. *Jurnal de Chişinău*'da yayınlanan yazı

15. 31 Ocak 2003'te, *Jurnal de Chişinău*'da, 'Vadim Mişin, savcılarını sindirdi' adlı ve aşağıdaki şekilde kaleme alınmış olan bir yazı yayınlanmıştır:

'Geçen hafta sonunda, Ekonomik Suçlar ve Rüşvetle Mücadele Merkezi'nde yapılan bir toplantı esnasında, başkan, kanunu uygulamakla yükümlü organların memurlarına, örgütlü suç ve rüşvetle mücadele için işbirliği çağrısında bulunmuş ve derdest davalarla ilgili olarak, devletin yüksek kademelerinde bulunanlardan gelen telefonlara kulak asmamaları gerektiğini belirtmiştir.

Başkanın inisiyatifi, bir tesadüf değildir. Bu gerçek durum, son yıllarda çok yaygınlaşmış ve medyada ve uluslararası örgütler nezdinde görüşmelere konu olmuştur.

Basın, yakın geçmişte, Tarım Bakanlığı'nda yüksek dereceli bir memur olan ve suçüstü yakalanmış olan eski bir arkadaşı hakkında açılan ceza soruşturmasına müdahale etmeye çalışmış olan komünist milletvekili A.J.'nin durumunu ele almıştır. Ne var ki, bu müdahale girişimi hakkında, hiçbir hukuki takipte bulunulmamıştır (...).

Basın, aynı zamanda, Bay Mişin'in, savcıdan, bilgi teknolojileri servis şefi olan P.D.'nin kaybolmasına ilişkin soruşturmaya katılan ve İçişleri Bakanlığı'nın bazı memurlarının, yasadışı tutumları olduğuna ilişkin delillere ulaşan I.V. ve P.B. adlı iki savcıcıyı görevden almalarını talep ettiği haberini yapmıştır.

Bu iki savcıcının faaliyetleri hakkında yapılan iç soruşturmanın sonucu henüz bilinmemektedir. Fakat gazetemiz savcılığın içindeki kaynaklardan, I.V. ve P.B.'nin, suçlu olduklarının ortaya çıkmamış olmasına rağmen, iktidardaki bir kişi tarafından istifa etmeye zorlandıkları bilgisine ulaşmıştır.

Bugün, etki suiistimaline ilişkin olarak devlet başkanının yaptığı beyanların tamamı halen zihnimizde ise de, yüksek dereceli memurlar hakkında yapılan yeni bir soruşturmanın varlığını ortaya çıkarabiliriz.

Parlamento Başkan Yardımcısı, hakkında ceza soruşturması açılan dört polis memurunu korumaya çalışmaktadır. Bay Mişin'in polislerle karşı olan sempatisi, kendisi de polis olarak çalışmış olduğu için yeni değildir. Kaynaklarımıza göre, bu, Bay Mişin'in, kanuna aykırı hareket eden polislerin lehine müdahalede bulunduğu ilk durum değildir.

(...)

Ciocana savcılığı, bir grup kişinin haksız tutuklamasında şiddete başvuran dört polis memuruna (...) karşı ceza soruşturması başlatmıştır.

(...) Polisler, tutuklulara, yumruk ve tekmelerle saldırmışlardır (...). Aralarından birinin, yakalama tutanağında, yanlış ifadeler verdiği de tespit edilmiştir (...). Dört polis memurunun, aynı zamanda, şiddet yoluyla itiraf elde etmelerinden de şüphelenilmektedir (...).

Soruşturma bir yıldan uzun sürmüştür. Sonuna yaklaştığı sırada (...) söz konusu polisler, iktidardaki kişilerden koruma istemişlerdir.

(...)

20 Haziran 2002’de, polisler, Cumhurbaşkanı Vladimir Voronin, Başbakan Vasile Tarlev ve Parlamento Başkan Yardımcısı Vadim Mişin’e mektup göndererek, onlardan, haksız olduğunu düşündükleri soruşturmaya son vermelerini talep etmişlerdir.

(...)

İlk harekete geçen, Parlamento Başkan Yardımcısı olan, Bay V.Mişin olmuştur. 21 Haziran 2002’de, Bay Mişin, savcılığa yazdığı mektupta, otoriter bir dille, yargıçtan, kişisel olarak, dört polis memuruyla ilgili davaya müdahale etmesini talep etmiştir. Savcının, ‘kanuna uygun şekilde’ hareket etmesini talep etmiş olsa da, mektubun dili, Bay Mişin’in, en kısa zamanda, davayı incelemesi emrini verdiğini göstermektedir.

Devletin en etkili kişilerinin müdahalesinden sonra, savcılık, polisler hakkında açılan soruşturmanın kapatılmasına karar vermiş ve polisler hakkında ceza soruşturması yapılması kararının kanuna uygunluğuna ilişkin olarak iç soruşturma başlatmışlardır (...)

(...)

(...) İçişleri Bakanlığı’nın iç kaynakları, polis memuru M.I.’nin (dört polisten biri), daha önceden, istinaf mahkemesi tarafından suçlu bulunduğunu ve 1.440 leva ödemeye mahkûm olduğunu belirtmişlerdir. Af Kanunu gereğince, polis memuru, para cezasını ödemekten muaf tutulmuştur. Bununla birlikte, 24 Ekim 2001’de, M.I., İçişler Bakanlığı’ndaki görevine geri dönmüştür (...).

İstinaf mahkemesinin verdiği kararı yorumlamaksızın, bazı tespitlerde bulunmak isteriz. M.I., ceza kanununun, 116,185 ve 193. maddelerine göre, yetki aşımı, zorla itiraf elde etmek ve kanuna aykırı tutuklama nedeniyle mahkum edilmiştir. Ceza kanunu, bu suçları, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırmaktadır. M.I. sadece, para cezası almıştır.

Bununla birlikte, İçişleri Bakanı, soruşturmanın derdest olmasına rağmen, onu, tekrar göreve başlatmıştır.’

16. Gazete haberi, Bay Mişin ve Bay Ursachi’nin imzalarının bulunduğu mektupların fotoğraflarıyla birlikte yayınlanmıştı.

4. Savcılığın tepkisi

17. Bilinmeyen bir tarihte, savcılık, başvuranı, bu iki mektubun nasıl basında yayınlandıklarını açıklamaya davet etmiştir.

18. 14 Şubat 2003 tarihli bir mektupla, başvuran, iki mektubu basına verenin kendisi olduğunu kabul etmiştir. Mektubu, özellikle, aşağıdaki kısımları içermektedir:

‘Başkanın, rüşvet ve etkileme yolsuzluğuyla mücadeleyle ilişkin açıklamaları sonrasında harekete geçtim. Böylelikle, son dönemlerde, daha da yaygınlaşmış olan, etkileme yolsuzluğu (*trafic de influență*) belasıyla mücadeleyle destek verdiğime ikna olmuştum.

Her birimizin, idarenin iyi işleyişine ket vurmak için, görevini kötüye kullananları ortaya çıkarmaya yardım etmesi halinde, durumun iyileşeceğini düşündüm ve düşünüyorum.

Bunun dışında, *Jurnal de Chişinău*'e verdiğim mektupların gizli olmadıkları kanaatindeyim. Savcılığı zor duruma düşürme niyetim yoktu, aksine savcılığın iyi bir görüntü vermesini istiyordum.'

19. Bilinmeyen bir tarihte, başvurana, mektupları ilettiğinden şüphelenilen savcı I.D. görevden alınmıştır.

20. 17 Şubat 2003'te, başvuran, bir kere daha, savcıya yazdığı mektupta, kendisine mektupları verenin savcı I.D. olmadığını belirtmiştir. Aşağıda yazılanları belirtmiştir:

'Benim hareket etme biçiminin, iç tüzüğe aykırı olduğu düşünülüyorsa, bunun sorumluluğunu sadece benim almam gerekir.

Bilgiye Erişim Kanunu'na, Savcılık Kanunu'na ve ceza kanununa uygun şekilde hareket ettim. Başkanın, rüşvet filleri ve etkileme yolsuzluğunu kötüleyen beyanlarının samimiyetine inandım. Büyük bir üzüntüyle, savcının, siyasi bir kişinin (ki, bu kişi bana göre, adaletin işleyişine politikanın doğrudan müdahale ettiğinin açık bir örneğidir) mektubunu, devlet sırrı niteliğinde gördüğünü tespit etmekteyim. Bu durum, I.D.'nin görevden alınmasıyla birleştiğinde, beni endişelendirmekte ve Moldova Cumhuriyeti'nde, insan hakları ve hukuk devletine saygı gösterildiğinden ciddi şekilde şüphe etmeme neden olmaktadır.'

21. 3 Mart 2003'te, başvuran görevden alınmıştır. Görevden alma mektubu, özellikle, gazeteye iletilen mektupların, gizli olduklarını ve başvuranın, bunları iletmeden önce, savcılığın diğer birimlerindeki sorumlulara danışmadığını ve bunun da, basın biriminin iç tüzüğünün 1.4 ve 4.11 maddelerine aykırı olduğunu belirtmekteydi (bkz. 31. paragraf).

5. Başvuranın açtığı göreve iade davası

22. 21 Mart 2003'te, başvuran, savcılığa karşı, hukuk davası niteliğinde olan göreve iade davası açmıştır. Başvuran, özellikle, gazeteye ilettiği mektupların, kanuna göre sır niteliğinde belgeler olmadıkları ve basınla iletişime geçmeden, başka birimlerin sorumlularına danışmakla yükümlü olmadığını, mektupları, gazetenin talebi üzerine verdiğini ve görevden alınmasının ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini öne sürmekteydi.

23. 16 Eylül 2003'te, Kişinev İstinaf Mahkemesi, başvuranın davasını reddetmiştir. Mahkeme, başvuranın, diğer birimlere danışmayarak, iç tüzüğün 1.4. maddesini ve sır niteliğindeki belgeleri ifşa ederek, aynı tüzüğün 4.11 maddesini ihlal ettiğini belirtmiştir.

24. Başvuran, bu karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. İlk derece mahkemesinde öne sürmüştü olduğu iddiaları tekrarlayarak, gazeteye mektupları vermesinin, işverene hiçbir zarar vermediğini öne sürmüştür.

25. 26 Kasım 2003'te, Yüksek Mahkeme, başvuranın davasını, Kişinev İstinaf Mahkemesi'nin verdiği gerekçelere dayanarak reddetmiştir. İfade özgürlüğüne ilişkin iddiaya gelince, mahkeme, yetki aşımıyla bilgi elde

edilmesinin, ifade özgürlüğü kapsamına girmediğini beyan etmiştir (*dreptul la exprimare nu presupune dobândirea informației abuziv, folosind atribuțiile de serviciu*).

26. Dosyadaki delillere göre, ne savcılık ne de Parlamento Başkan Yardımcısı, Bay Mişin, *Jurnal de Chişinău*'de yayınlanan mektupların gerçekliğine ve 31 Ocak 2003 tarihli makalede yazılanların gerçekliğine itiraz etmiştir ve bu dava kapsamında başka hiçbir tedbir almamışlardır.

6. *Jurnal de Chişinău*'in şikâyeti

27. Savcılığın, 31 Ocak 2003 tarihli makalenin yayınlanmasına (bkz. 15. paragraf), *Jurnal de Chişinău*'in beklediği şekilde tepki vermemesi nedeniyle, gazete, savcılığa, Bay Mişin'in, derdest bir soruşturmaya müdahale ettiğine ilişkin iddiayla ilgili olarak soruşturma başlatması için, dava açmıştır. Gazete, diğerlerinin yanı sıra, ceza usul muhakemeleri kanununa göre, basında yayınlanan makale ve mektupların, ceza soruşturmalarının açılması için temel oluşturabilecekleri ve savcılığın, bir soruşturma başlatmakla yükümlü olduğunu öne sürmekteydi.

28. 25 Mart 2003'te, gazetenin talebi, Râşcani Mahkemesi tarafından reddedilmiştir ve bu karar, Kişinev Bölge Mahkemesi tarafından, 9 Nisan 2003'te onanmıştır. İki mahkeme de, özellikle, gazetenin, şikâyetle bulunma ehliyetinin olmadığını ve her halükarda, 31 Ocak 2003 tarihli makalenin, ceza soruşturması başlatılması talebini değil sadece, kişisel bir bakış açısını yansıttığı sonucuna ulaşmışlardır.

7. *Jurnal de Chişinău*'in bir sonraki makalesi

29. 14 Mart 2003'te, *Jurnal de Chişinău*, 'Mişin, savcılara sert çıktı' başlıklı ve 31 Ocak 2003 tarihli makalenin devamı niteliğinde olan bir makale yayınlamış ve o zamandan beri olan olayları anlatmıştır. Bu makalede, ilk makalenin, Bay Mişin'i sinirlendirdiğini ve kendisinin, savcılığa, basına notunu veren sorumluların bulunup cezalandırmasını emrettiğini ve savcının, bunu kabul ederek, kendine bağlı çalışanlardan, ceza yargılamasında siyasilerin müdahalesini kabul edemeyenlere savaş açtığı belirtilmekteydi. Makaleye göre, savcılığın tedbirleri, son yıllarda gözlemlenen ve güçlü bir iş deneyimi olan ve yeni hükümetin getirdiği kuralları kabullenmeyen kişilerin geçmişi şüpheli olan kişilerle değiştirilmeleri yönündeki genel eğilimi yansıtıyorlardı. Gazete, savcılığın içindeki kayaklardan, savcılığın, Bay Mişin'den ve başkanın danışmanlarından sistematik olarak, işe alınacak ve işten çıkarılacak kişilerle ilgili olarak talimat aldığını belirtmekteydi. Sadece geçen yıl boyunca, otuz tecrübeli savcı, Kişinev Savcılığı'ndan gönderilmişlerdi.

Makale aynı zamanda, Bay Mişin'in baskıları neticesinde, başvuranın görevden alındığından bahsetmekteydi ve savcılığın içindeki kaynakların, gazeteyi, Bay Mişin ve V.S.'nin (diğer bir politikacı), savcılığa, derdest

ceza davalarına ilişkin olarak onun üzerinde mektup gönderdiklerinden haberdar ettiklerin belirtmekteydi.

Gazetenin kaynaklarına göre, Bay Mişin'in, iki savcının, önemli bir işadamı olan P.D.'nin kaybolmasına ilişkin olarak kendisinin suçlandığı belgeleri bulduklarından haberi olması üzerine, o iki savcı görevden alınmıştı. Bu iki savcı görevden alındıktan sonra, soruşturma kapatılmıştı.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

A. İç hukuk ve uygulama

1. İş Kanunu

30. İş Kanunu'nun 263/1. maddesi, olaylar zamanında, merkezi idarenin görevlilerinin, işle ilgili yükümlülüklerini ciddi şekilde yerine getirmemeleri halinde, görevden alınabileceklerini belirtmektedir.

2. Savcılık Basın Birimi'nin İç Tüzüğü

31. Savcılık Basın Birimi'nin İç Tüzüğü'nün 1.4 ve 4.11 maddeleri, aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır

'1.4 Basın birimi, gazetelerin, dergilerin, radyo istasyonlarının ve televizyonların redaksiyonlarıyla ve savcılığın diğer birimlerinin sorumlularıyla işbirliği içinde, medyada yayınlanacak olan ve savcılığın faaliyetleriyle ilgili konuları öngörüp hazırlamaktadır.

(...)

4.11 Basın biriminin şefi, yayınlanan belgelerin kalitesinden, alınan ve verilen bilgilerin gerçekliğinden ve gizliliğin korunmasından, Moldova Cumhuriyeti'nin kanunlarına uygun şekilde sorumludur.'

32. Olaylar zamanında, ne savcılığın iç tüzüğü ne de Moldova mevzuatı, iş yerinde işlenen, kanuna aykırı fiillerin görevliler tarafından ifşa edilmesiyle ilgili hükümler içermemekteydiler.

3. Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu

33. Ceza kanununun 190/1. maddesi, olaylar zamanında yürürlükteki şekliyle, bir ceza soruşturmasına her türlü müdahalenin yapılmasını yasaklayan bir hüküm içermekteydi. Bu hüküm aşağıdaki şekildedir:

'Ceza soruşturmasına yapılabilecek her tür müdahale yani, şekli ne olursa olsun, soruşturmadan sorumlu kişi üzerinde, yasa dışı etkilme (...) yapılması, iki yıl kadar hapis cezası ya da asgari ücretin yüz katı kadar para cezasıyla cezalandırılır.'

34. Ceza muhakemeleri usul kanununun 90. maddesinin, olaylar zamanındaki hali, savcılığın, gazete makalelerindeki ya da gazetelerde yayınlanan mektup ve notlardaki suçlara ilişkin bilgilere dayanarak ceza soruşturması açabileceğini öngörmektedir.

35. Aynı kanunun 122. maddesine göre, bir ceza dosyasındaki bilgiler, soruşturmayı yapmakla yükümlü kişinin izni olmaksızın, soruşturma aşamasında ifşa edilemezler.

4. Moldova’da savcılığın yapılanması

36. Anayasa’nın 125. maddesine göre, savcılar bağımsızdır.

37. Mevcut olayda, Savcılık Kanunu’nun ilgili kısımları, aşağıdaki şekildedir:

‘Madde 3: Savcılığın faaliyetlerini düzenleyen temel prensipler

1. Savcılık:

– görevlerini, tüm kamu kurumlarından bağımsız, kanuna uygun şekilde (...) icra eder ; (...)

3. (...) Savcılar ve soruşturmayı yürütenler, ne bir siyasi partiye ne de başka bir sosyo-politik örgüte katılabilirler; sadece, kanun önünde sorumludurlar (...).’

‘Madde 13: Savcı

1. Savcı:

i. Parlamento başkanının önerisiyle, Parlamento tarafından, beş yılığına görevlendirilir; ve

ii. Parlamento tarafından, Parlamento’nun önerisi üzerine görevlendirilen, başyardımcı ve diğer yardımcıları bulunmaktadır (...).’

5. Başvurular ve Milletvekillerinin Statüsüne ilişkin Kanun

38. Başvurular ve Milletvekillerinin Statüsüne ilişkin Kanun, hükümet organlarının, otuz gün içinde, kendilerine sorulan soruları cevaplamalarını gerektirmektedir. Bunu yapmak için yetkili değillerse, talebi, üç gün içinde, yetkili organa iletmeleri gerekmektedir.

39. Milletvekillerinin Statüsüne ilişkin 7 Nisan 1994 tarihli Kanun’un ilgili hükümleri aşağıdaki şekildedir:

Madde 22/1

‘Her milletvekilinin, faaliyet alanına giren sorunlarla ilgili olarak, devletin tüm organlarıyla, sivil toplum kuruluşlarıyla ya da memurlarla bağlantı kurma hakkı ve onun incelenmesine katılma vardır.’

Madde 23

‘1. Her milletvekili, yüksek yasal yetkinin temsilcisi olarak, yasa dışı her türlü tutuma derhal son verilmesini talep edebilir. Gerekli olması halinde, milletvekili, kamu organları ya da memurlardan, yasa dışı tutuma son verilmesini talep edebilir (...).’

B. Moldova’da kuvvetler ayrılığı ve yargının bağımsızlığına ilişkin raporlar

40. 2004 yılında, Moldova’da hukuk devletine ilişkin olarak, Uluslararası Hukukçular Komisyonu (CIJ) tarafından hazırlanmış olan raporda aşağıdaki kısım bulunmaktadır:

‘(...) Moldova’da, Uluslararası Hukukçular Komisyonu Hâkim ve Avukatların Bağımsızlığı Merkezi (CIMA/CIJ) tarafından yürütülen misyonun ulaştığı sonuca göre, Moldova Hükümeti’nin, ülkenin bağımsızlığına kavuştuktan sonra hukuk sistemini yenileme konusundaki çabalarına rağmen, hukuk devleti, telafi edilmesi gereken, ciddi eksiklikler barındırmaktadır. CIMA/CIJ, kuvvetler ayrımının başarısız olmasının, yargı yetkisinin, Hükümet’in emirlerine tabi olmasının neden olduğunu tespit etmektedir. ‘Telefonla adalet’ uygulaması yeniden ortaya çıkmıştır. Yürütme kuvvetinin, bağımsız olmayan Hâkimler Yüksek Kurulu aracılığıyla, atamalar üzerinde ciddi şekilde etki yapma imkânı bulunmaktaydı. İleri sürülen rüşvet iddiası hariç, Moldova yargı sisteminin, son üç yılda, ciddi anlamda gerilediğini ve Hükümet’in çıkarları söz konusu olduğunda, mahkeme kararlarının, adaletin akışını sapırtabilecekleri tespit edilmektedir (...)’

41. 2003 yılında, Freedom House tarafından, Moldova hakkında verilen raporda aşağıdaki kısımlar bulunmaktadır:

‘(...) 2002 yılında, hukuk devleti prensibi, Moldova’da, çok zor bir sınav vermiştir (...). Bunun dışında, iktidardaki partinin dürüstlüğü üzerine kurulmuş olan bazı yargı atamaları, arabulucunun görevden alınması ve Anayasa Mahkemesi’nin bağımsızlığının kısıtlanma girişimleri, yasama, yürütme ve yargı arasındaki hassas dengeleri tehdit etmiştir (...). Nisan 2002’de, Moldova Hâkimler Derneği (AJM), hükümetin, yargı alanında, ‘toplu arıtma’ süreci başlattığını belirtmiştir. Yedi hâkim görevlerinden alınmıştır. (...) Başkan Voronin’in, diğer 57 hâkimin görev sürelerini uzatmayı reddetmesinden sonra, durum gerilemiştir (...)’.

42. Open Society Justice Initiative ve Freedom House Moldova tarafından 2003 yılında hazırlanan raporda, aşağıdaki kısım yer almaktadır:

‘(...) Komünist yöneticiler ya da devlet makamları için belli bir çıkarı temsil eden bazı dosyaları ‘denetleme’ uygulaması getirildi. Böylece, Hâkimler Yüksek Kurulu (HCM), ya da Yüksek Mahkeme (iki kurum da aynı kişi tarafından yönetilmektedir), Kabine başkanından, Hükümet’ten ya da Parlamento’dan, şu veya bu davayla ilgili olarak ve verilmesi gereken kararlar ilgili olarak, talimat almaktadırlar (benzer talimatlar sözlü olarak da verilmektedirler). Bu talimatları aldıktan sonra, Yüksek Mahkeme ya da HCM, doğrudan, davanın derdest olduğu mahkemeye giderek, dosyanın incelenmesiyle, ‘kişisel olarak’ ilgilenmesini talep ederler. Aslında, ‘denetim’, doğrudan, söz konusu davanın sonucuna ilişkin çözüme yönelik talimatlar vermek anlamına gelmektedir.’

C. Birleşmiş Milletler Belgeleri

43. Moldova’nın, 14 Şubat 1997’de onaylamış olduğu, Uluslararası Çalışma Örgütü İşten Çıkarma Hakkında 158 sayılı Sözleşme’nin ilgili kısımları aşağıda yer almaktadır:

Madde 5

‘Özellikle aşağıdaki hususlar son verme için geçerli bir neden teşkil etmezler::

(...)

c) İşvereni şikayet etmek veya işveren aleyhine mevzuata aykırılık iddiasıyla başlatılmış sürece katılım veya işveren aleyhine idari makamlar nezdinde müracaatta bulunmak, ;

(...)

44. Birleşmiş Milletler Genel Meclisi’nin, 58/4 sayılı Kararıyla, 31 Ekim 2003’te kabul edilen Yolsuzluğa Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, 14 Aralık 2005’te yürürlüğe girmiştir. Bu Sözleşme’nin hükümleri, aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır:

Madde 33

‘ İhbarda bulunan kişilerin korunması

Her taraf devlet, bu sözleşmeye uygun olarak ihdas edilen suçlarla ilgili hususlarda yetkili makamlara makul gerekçelerle ve iyi niyetli olarak ihbarda bulunan kişileri haksız muamelelerden koruyacak uygun önlemleri iç hukuk sisteminde dahil etmeyi değerlendirecektir.’

İşbu kararın kabul edildiği tarihte, 140 devlet, sözleşmeyi imzalamıştı ve 77 devlet, onaylamıştı. Moldova Cumhuriyeti ise bu sözleşmeyi imzalamamış ve onaylamamıştı.

C. Avrupa Konseyi’nin Belgeleri

45. Avrupa Konseyi’nin 27 Ocak 1999 tarihli ve Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi’nin ilgili kısımları aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır:

‘Giriş

Bu Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Devletler ve diğer Devletler,

(...)

Yolsuzluğun, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları için bir tehdit oluşturduğunun, iyi yönetim, hakkaniyet ve sosyal adalet ilkelerini temelden yıktığının, rekabeti bozduğunun, iktisadi gelişmeyi desteklediğinin ve demokratik kurumların istikrarını ve toplumun ahlaki temellerini tehlikeye attığının altını çizerek,

(...)

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

(...)

Madde 22 – Adaletle işbirliği yapanların ve tanıkların korunması

Taraflar,

a) 2 ila 14 üncü maddelerde düzenlenen suçlara ilişkin olarak bilgi sağlayan ya da bir başka şekilde soruşturma ve kovuşturma makamları ile işbirliği yapan kişilerin,

b)bu nevi suçlarla ilgili olarak ifade veren tanıkların, etkin ve uygun şekilde korunmalarını sağlamak amacıyla gerekli gördükleri yasal ve diğer önlemleri alırlar.’

Bu sözleşmenin açıklayıcı raporu, 22. maddeyle ilgili bölümde, şunları belirtmektedir:

‘111. (...) ‘tanık’ ifadesi, sözleşmenin 2. maddesinden 14. maddesine kadar olan maddelerde tanımlanan, yolsuzluk suçlarıyla ilgili ceza davalarına ilişkin bilgisi bulunan herkesi ve bunu gösteren kişileri kapsamaktadır.’

Moldova tarafından, 24 Haziran 1999’da imzalanan sözleşme, bu ülkede, 1 Mayıs 2004’te yürürlüğe girmiştir.

46. Avrupa Konseyi’nin 4 Kasım 1999 tarihli, Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesi’nin, ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

‘Giriş

Bu Sözleşme’ye imza atan Avrupa Konseyi üyesi Devletler, diğer Devletler ve Avrupa Topluluğu,

(...)

Yolsuzluk olgusunun, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları, hakkaniyet ve sosyal adalet için ciddi bir tehdit oluşturduğunun, ekonomik gelişmeyi engellediğinin ve piyasa ekonomilerinin düzgün ve dürüst işlemelerini tehlikeye koyduğunun altını çizerek,;

Yolsuzluğun bireyler, Devlet kurumları, uluslar arası kuruluşlar ve şirketler için menfi sonuçlarını teyit ederek,

(...)

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır.

(...)

Madde 9 – Çalışanların Korunması

Taraflar kendi iç hukuklarında, iyi niyetle ve makul şüpheler temelinde, yolsuzluk fiillerini sorumlu kişi ya da makamlara ihbar eden görevlilere karşı doğrulanmamış her türlü haksız yaptırımın uygulanmaması amacıyla uygun bir koruma sağlamayı öngörürler.’

Bu sözleşmenin açıklayıcı raporunun, 9. maddeye ilişkin kısmı aşağıdaki gibidir:

‘66. Bu madde, her taraf devlete, iyi niyetle ve makul şüphelere dayanarak, yolsuzlukla ilgili ihbarda bulunan çalışanları, her türlü haksız cezaya karşı koruma yükümlülüğü yüklemektedir.

67. 9. madde uyarınca alınacak olan tedbirlere gelince, tarafların hukuku, örneğin, bir işverenin, haksız bir caza almış olan çalışana, tazminat ödemeye mahkûm edilmesini öngörebilir.

68. Sonuçta, yolsuzluk davalarının tespit edilmesi ve soruşturulmaları zordur ve çalışanlar ya da ilgili kişilerin meslektaşları (kamu ya da özel sektörden), anormal bir durum olduğunu ilk tespit eden kişilerdir.

69. 'Haksız cezaya karşı uygun koruma', bu sözleşme gereğince, bir yolsuzluk fiilini, yetkili kişi ya da makamlara bildirmesi nedeniyle çalışanlara verilen her türlü cezanın, haksız olduğu anlamını taşımaktadır. Sonuçta, yolsuzluk olaylarının bildirilmesi, gizliliğin korunması ödevinin bir parçası olarak görülmemelidir. Bu haksız cezalar, örneğin, işten çıkarma ya da tayin yerinin değiştirilmesi veya çalışanın kariyerine zarar getirebilecek her türlü tedbiri kapsayabilir.

70. İş hukukuna göre, işverenlerin gereken tedbirleri almalarına engel olamıyorsa, örneğin, işverenlerin, çalışanlara, sadece, çalışanların, sorumlu makam ya da kişiye, şüphelerini bildirdikleri bahanesiyle, haksız ceza vermemeleri gerektiğini belirtilmezi gerekmektedir.

71. Tarafların sağlamakla yükümlü oldukları uygun koruma, çalışanların, şüphelerini, sorumlu kişi ya da makama bildirmeye yöneltmektir. Birçok olayda, yolsuzlukla ilgili eylemlerle ilgili bilgisi olan kişiler, bunları özellikle, negatif sonuç endişesiyle, bildirmezler.

72. Öngörülen koruma, sadece, çalışanların, şüphelerinin yerinde olduğunu ve iyi niyetli olmaları durumunu kapsar. Diğer bir deyişle, bu koruma, sadece, dürüst şekilde hareket eden kişilere uygulanır, kötü niyetli olanlara uygulanmaz.'

Bu sözleşme, 4 Kasım 1999 tarihinde imzalanmıştır; bu ülke için 1 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

47. Bakanlar Komitesi'nin, 11 Mayıs 2000 tarihinde kabul ettiği, (2000) 10 sayılı ve Kamu Görevlileri İçin Model Davranış Kurallarına İlişkin Tavsiye Kararı'nın ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

'Madde 11

Kamu görevlisi, resmi bilgiye ulaşma yetkisi açısından gereken saygıyı gösterebilmek için, görevi esnasında veya görevinin bir sonucu olarak elde ettiği bir bilgi ve belgeleri gerekli gizlilik kurallarına uygun olarak işleme tabi tutum yükümlüdür.

Madde 12 – Rapor etme

(...)

5. Bir sorunun, kamu hizmeti ile ilgili kanunlarda belirtilen prosedürlere başvurulara rağmen ilgili kamu görevlisince kabul edilebilecek bir tarzda çözülemediği durumlarda, kamu görevlisi kendine verilen hukuka uygun talimatları yer getirmelidir.

6. Kamu görevlisi,işini yaptığı sırada ya da işi gereği öğrendiği kamu hizmeti ilgili hukuka aykırı bir durum veya suç fiili ile bağlantılı her türlü delil,iddia ya şüpheyi yetkili makamlara rapor etmelidir.Rapor edilenlerin gerçek olup olmadığı o soruşturulması yetkili makamlar tarafından yürütülmelidir.'

HUKUK

48. Başvuran, kendisinin, *Jurnal de Chişinău*'e söz konusu mektupları ifşa etmesinin ardından işten çıkarılmasının, ifade özgürlüğü hakkını ve özellikle de üçüncü kişilere bilgi ve fikir iletme hakkını ihlal ettiğini öne sürmektedir. Sözleşme'nin 10. maddesi aşağıdaki şekilde kaleme alınmıştır:

‘ 1. Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.

2. Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için yasayla öngörülen bazı biçim koşullarına, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.’

I. BAŞVURUNUN KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ

A. Sözleşme'nin 6. maddesine ilişkin şikâyet

49. İlk başvurusunda, başvuran, 6. maddeye dayanarak, ulusal mahkemelerin, işe iade davası kapsamında ileri sürdüğü iddiaları dikkate almadıklarından şikâyet etmekteydi. Daha sonraki görüşlerinde, başvuran, Mahkeme'yi, bu şikâyeti incelememeye davet etmiştir. Sonuç olarak, Mahkeme, bu şikâyetin incelenmemesine karar vermiştir.

B. Sözleşme'nin 10. maddesine ilişkin şikâyet

50. Hükümet, Bay Mişin'in, savcılığa, başvuranın şikâyet ettiği mektubu yazdığını inkâr etmemektedir. Buna karşın, Hükümet, başvuranın, ifade özgürlüğü hakkına saldırı olduğuna, başvuranın, *Jurnal de Chişinău*'deki yazıyı yazan kişi olmadığını ve işten çıkarılma nedeninin, ifade özgürlüğünü kullanmış olması değil fakat sadece, savcılığın İç Tüzüğü'nü ihlal etmiş olması olduğunun altını çizerek itiraz etmektedir. Hükümete göre, başvuranın öne sürdüğü iddialar, esasen, mesleki haklarıyla ilgilidir ve 10. madde uygulanmamaktadır.

51. Başvurana gelince, o, gazeteye verilen bilgilerin yazarı kendisi olmasa da, 10. maddenin uygulandığı kanaatindedir. *Thoma /Lüksemburg* (no.38432/97, AİHM 2001-III) ve *Jersild/Danimarka* (23 Eylül 1994 tarihli karar, seri A no.298) davalarını öne süren başvuran, Mahkeme'nin, daha önce, ifade özgürlüğünün, üçüncü kişilerden alınan bilgilerin yayınlanmasını da kapsadığına karar verdiğini öne sürmektedir.

52. Mahkeme, 10. maddedeki korumanın, genel olarak, mesleki alanı ve özellikle de memurları kapsadığını hatırlatmaktadır (*Vogt/Almanya*, 26 Eylül 1995 tarihli karar, seri A no. 323, paragraf 53, *Wille/Liştenshtayn* [Büyük Daire], no. 28396/95, paragraf 41, AİHM 1999-VII, *Ahmed et autres/Birleşik Krallık*, 2 Eylül 1998 tarihli karar, *Dava ve Kararlar* 1998-VI, paragraf 56, ve *Fuentes Bobo/İspanya*, no. 39293/98, paragraf 38, 29 Şubat 2000).

53. Başvuranın gazeteye gönderdiği mektuplar, daha sonra, gazete tarafından yayınlanmıştır. 10. maddenin, bilgi verme özgürlüğünü güvence altına aldığı ve ilgilinin, bu mektupların yayınlanmasına katkıda bulunduğu dikkate alındığında, Mahkeme, Hükümet'in ön itirazının reddine karar vermektedir.

54. Mahkeme, başvuranın 10. maddeye ilişkin şikâyetinin, karmaşık olgusal ve hukuki sorunlar çıkardığını ve bunların, esas incelemesi yapılmadan çözümlenemeyeceği kanaatindedir. Hiçbir kabul edilmezlik gerekçesi bulunmadığını tespit eden Mahkeme, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir. Sözleşme'nin 29/3. maddesinde öngörülen seçeneği uygulama kararına uygun olarak (bkz. 4. paragraf), derhal, bu şikâyetin esasını inceleyecektir.

II. BAŞVURUNUN ESASI

A. Müdahalenin varlığı

55. Mahkeme, 53. paragrafta, 10. maddenin, mevcut olayda uygulandığı sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme, bunun dışında, söz konusu mektupları kamuyla paylaştığı gerekçesiyle, başvuran hakkında alınan, işten çıkarma tedbirinin, ilgilinin, bu hükmün ilk paragrafında güvence altına alınan, ifade özgürlüğü hakkına 'bir kamu kurumunun müdahalesi' olduğu kanaatindedir.

56. Böyle bir müdahale, sadece, ' kanunla öngörülmüş' olması, bu maddenin 2. paragrafı bağlamında, bir veya daha fazla meşru amacının bulunması ve 'demokratik bir toplumda, söz konusu amaç ya da amaçları gerçekleştirmek için gerekli olması' durumları dışında, 10. maddeye aykırılık teşkil eder.

B. "Kanunla öngörülmüş olma"

57. İlk görüşlerinde, başvuran, müdahalenin kanunla öngörülmediğini öne sürmekteydi. Başvuran, resmi makamlar tarafından öne sürülen kanunun yeteri kadar öngörülebilir olmadığı kanaatindedir. Başvuran, bu konuya, daha sonraki görüşlerinde değinmemiştir.

58. Mahkeme, başvuranın, savcılığın İç Tüzüğü'nün 1.4 ve 4.11 maddelerine aykırı davrandığı için iş kanununun 263/1. maddesine göre

işten çıkarıldığını tespit etmektedir (bkz. 31. paragraf). Taraflar, Mahkeme önünde bu hususta tartışmadıkları için, Mahkeme, İç Tüzük'ün 1.4. ve 4.11. maddelerinin, 'kanunla öngörülmüş olma' koşuluna uygun olduklarını varsayarak incelemesine devam edecektir.

C. Meşru amaç

59. Başvuran, müdahalenin hiçbir meşru amacı olmadığını öne sürmektedir. Hükümet, söz konusu tedbirin birçok meşru amacı olduğunu öne sürmektedir, bunlar, yargı kuvvetinin otoritesinin sağlanması, suçun önlenmesi ve başkalarının ününün korunması gibi amaçlardır. Mahkeme, Moldova makamlarının, gizli bilgilerin ifşa edilmesini engellemeye çalışmalarının meşru olduğunu kabul etmektedir. Bu bağlamda, Mahkeme, işten çıkarıldığında, başvuranın, bilgi kaynağını ifşa etmeyi reddettiğini ve bunun da, söz konusu bilgilere, kolaylıkla ulaşamayacağını ve bu bilgilerin kamuya açık olmadıklarını kanıtladığı kanaatindedir (*Haseldine/Birleşik Krallık*, no. 18957/91, 13 Mayıs 1992 tarihli Komisyon kararı, *Karar ve Raporlar* (DR) 73). Bu durumda, Mahkeme, müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını ve özellikle de, ulaşılacak istenen meşru amaçla orantılı olup olmadığını incelemelidir.

D. 'Demokratik toplumda gereklilik'

1. Tarafların iddiaları

a) Başvuran

60. Başvuran, söz konusu mektupların ifşa edilmesinin, kanuna aykırı bir tutumun ihbar edilmesi olduğunu öne sürmektedir.

61. Başvuran, iyi niyetle hareket ettiğini ve söz konusu mektupları gazeteye verirken, bunların, Parlamento başkan yardımcısının işlediği ağır bir suçla ilgili bilgiler içerdiklerine ikna olduğunu belirtmiştir. Tek düşüncesi, yolsuzluk ve etkileme yolsuzluğu ile mücadele etmektir. Başvuran, Bay Mişin'in, gönderdiği notla, Başvurular Kanunu'na uygun olarak (38. paragraf), polislerin mektubunu, savcılığa ulaştırmak istediğine ilişkin iddiayı ve ilgilinin eylemlerinin Milletvekillerinin Statüsü'ne İlişkin Kanun'un 22 ve 23. maddelerine (bkz. 39. paragraf) aykırı olmadığına ilişkin iddiayı reddetmektedir. Aynı zamanda, başvuran, mektupların, bir ceza davası dosyasının parçası olmadıklarını öne sürmektedir.

Başvuran, bunun yanı sıra, savcının ve yardımcılarının atanma şekilleri ve Komünist Parti'nin Parlamento'daki egemen konumu nedeniyle, vatandaşların, savcılığın, Parlamento'nun etkisinde olduğu intibasına kapıldıklarını açıklamaktadır. Savcılığın bağımsızlığı, teorik olarak güvence altına alınmış olsa da, pratikte böyle değildir. Parlamento, istediğinde, gereksiz olarak, savcıyı görevden alabilirdi. 2002 ve 2003'te, Komünist

Partiye bağılı olmadıkları bilinen otuz savcı görevden alınmıştı. Bununla birlikte, iktidar partisinin yöneticilerinden biri olan ve Parlamento başkan yardımcısı olan, Bay Mişin, davalarla ilgili olarak, sistematik şekilde, makamını kötüye kullanmasıyla bilinmekteydi.

Mevcut durumda, Bay Mişin'in mektubunda kullandığı ifadeler, dört polis memuru hakkında açılan davanın sonucunu etkileme isteğini açıkça göstermekteydi. Böyle bir tutum, ceza kanununun 190/1. maddesi uyarınca, suç oluşturmaktadır (bkz. 33. paragraf). Söz konusu mektubu aldıktan sonra, savcı, ceza soruşturmasının yeniden açılmasını emretmiş ve kısa bir süre sonra, takip sona ermiştir. Dört polis memurunun, devletin üst kademelerindeki temsilcilerden, haklarındaki cezai suçlamaların yasallığının incelenmesini talep etmelerine gelince, bu durum, Moldova Cumhuriyeti'nde, kuvvetler ayrılığı prensibine aykırı bir uygulama olduğunun göstergesidir. Suçlarla ilgili olarak soruşturma yapmakla yükümlü polislerin, mektuplarının ulaştığı makamların hiçbir yargı yetkisine sahip olmadıklarını düşünmeleri mümkün değildir. Başvuran, ifşa ettiği bilgilerin, çok önemli bir kamu çıkarını temsil ettikleri kanaatindedir.

62. Başvuran, bu bilgilerin ortaya çıkması için, bir gazeteye başvurmak dışında bir seçeneğinin olmadığını öne sürmektedir. Görevin kötüye kullanılmasının ihbar edilmesine ilişkin olarak, hiçbir kanun olmaması nedeniyle, çalışanların, Moldova'da, iş yerinde işlenen kanuna aykırı fiillerin ihbar edilmesi için, hiçbir yol bulunmamaktadır. Mevcut olayda, savcının bağımsız olmaması dikkate alınarak, sorunun, Bay Mişin'in mektubunu öğrendikten sonra, görünürde, yapılan başvuruya uygun olarak, bunun varlığını yaklaşık altı ay boyunca saklayan bu hâkimin önüne götürülmesi, gereksizdi. Yazıların, basında yayınlanmasından sonra, savcılığın, Bay Mişin'e karşı ceza davası açmayı reddetmesi (bkz. 15 ve 29. paragraflar), bu organ nezdinde bilgi ifşa edilmesinin boşuna olduğu bakış açısını desteklemektedir. Bununla birlikte, başvuran, üstlerine bildirmesi halinde, delillerin saklanacağından ya da imha edildiğinden endişe etmek için geçerli nedenleri olduğunu belirtmektedir.

Başvuran, bunun yanı sıra, kendisinden, Parlamento'ya şikâyetle bulunmasının beklenemeyeceğini çünkü 101 milletvekilinden 71'inin Komünist Parti'den olduklarını ve bu partinin bir milletvekili hakkında bir ceza davası açıldığını gösteren bir örnek bulunmadığını belirtmektedir. Bununla birlikte, 2001 ve 2004 yılları arasında, muhalefetin, iktidar partisinin çıkarları aleyhine almış olduğu inisiyatiflerin hiçbirisi kabul edilmemiştir.

63. Nihayet, başvuran, kendisine verilen cezanın ağırlığından şikâyet etmekte ve öngörülen cezaların en ağırı olduğunun altını çizmektedir.

b) Hükümet

64. Hükümete göre, söz konusu ifşa, görevin kötüye kullanılmasının ihbarı değildir.

65. Söz konusu mektuplar, başvuranın, görevi çerçevesinde erişiminin bulunmadığı iç belgelerdir. Aslında, bu mektuplar, ilgili tarafından ‘çalınmıştır’. Bununla birlikte, bu mektupların, gizli olma niteliği vardır ve bir ceza dosyasının parçasıdır. Oysa ceza usul muhakemesi kanununa göre, bir ceza davası dosyasının belgeleri, soruşturmayı yürüten kişinin izni olmaksızın kamuya paylaşılamaz (bkz. 35. paragraf).

Başvuranın iyi niyeti şüphelidir çünkü Bay Mişin’in, mektubuyla, savcı üzerinde bir baskı kurmak istediği makul olarak düşünülemez. ‘Kişisel olarak, bu davaya müdahil olmanızı ve kanun gereğince çözmenizi talep ediyorum’ cümlesi, devletin farklı organları arasındaki normal iletişim şeklini almıştır ve hiçbir şekilde kanuna aykırı değildir. Bay Mişin, sadece, Başvurulara ilişkin Kanun gereğince (bkz. 38. paragraf) ve Milletvekillerinin Statüsü’ne ilişkin Kanun gereğince (bkz. 39. paragraf), dört polis memurunun mektubunu, görevli organ olan, savcıya iletmıştır. Milletvekillerinin Statüsüne ilişkin Kanun’a göre, bir milletvekili, vatandaşların başvurularını incelemeye, yetkili makamlara iletmeye, incelenmelerine katılmaya ve kanuna riayet edilmesini denetlemekle yetkilidir.

Bay Mişin’in mektubu ve sonrasında alınan, dört polisle ilgili soruşturmanın bırakılması kararı arasında hiçbir illiyet bağı bulunmamaktadır. Savcılık, tamamen bağımsızdır, bağımsızlığı, Anayasa ve Moldova yasal mevzuatı tarafından güvence altına alınmıştır (bkz. 40. paragraf).

Bunun yanı sıra, başvuran, işveren önünde yaptığı gibi, ulusal mahkemeler önünde, fiillerini gerekçelendirmemiştir (bkz. 18 ve 20. paragraflar). Bu durum, ilgilinin, iyi niyetli olmadığını ve bu bilgileri ifşa ederken, gerçek niyetinin, yolsuzlukla mücadele etmek değil fakat hedefteki kişileri sıkıntıya sokmak olduğunu göstermektedir.

66. Bay Mişin, savcı üzerinde baskı kurmayı hedeflemediği için, mektupta bulunan bilgilerin, genel çıkar için hiçbir önemi yoktur.

67. Bununla birlikte, başvuran, bilgileri, yetkili bir makama iletmemiştir ve aceleci şekilde hareket etmiştir. Yaşam, sağlık ya da çevreyle ilgili, geri dönülemez acil bir durum söz konusu olmamıştır. Başvuran, yalnızca, savcılığın içinde ifşa edemediği müddetçe, savcılık dışına ifşa etmeye yetkilidir. Her türlü ifşa, basına değil, öncelikle, savcılığın üst makamlarında yapılmalı daha sonra da Parlamento’da yapılmalıdır (özellikle, komisyon, gruplar ve muhalefet nezdinde).

Bu iddiaları için Hükümet, Mahkeme’ye, çalışmayla ilgili usulsüzlükler ve vatandaşların Parlamento’ya taşıdıkları diğer sorunlarla ilgili olarak birçok şikayetin örneğini göndermiştir. Bu şikâyetlerin tamamı, savcılık ve Hâkimler Yüksek Kurulu gibi, yetkili organlara Parlamento tarafından ve başka parlamenter müdahale olmaksızın, gönderilmiştir.

Hükümet, Amerika Birleşik Devletleri’nde, yirmi bir devletin, medyaya yapılan bildirimleri korumadığını ve Birleşik Krallık’ta, görevin kötüye

kullanılmasına ilişkin olarak dışarıya yapılan ihbarların, sadece çok nadir durumlarda ve kesin olarak tanımlanmış durumlarda korumadan yararlandıklarını belirtmektedir.

68. Hükümet, memurların ödev ve sorumluluklarının türü nedeniyle, devletlerin, bu kişilerin ifade özgürlüğünü çerçevelemek için, çok geniş bir takdir marjları bulunduğunu öne sürmektedir. Hükümet, mevcut olayda verilen cezanın katılığının, başvuranın, fiillerinin ağırlıyla orantılı olduğu kanaatindedir.

2. Mahkeme'nin değerlendirmesi

a) Mevcut olayda uygulanabilecek olan genel prensipler

69. Çözülmesi gereken en önemli sorun, müdahalenin 'demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı' sorunudur. Bu soruna ilişkin temel prensipler, Mahkeme'nin içtihadında iyice yerleşmiştir ve aşağıdaki şekilde sıralanabilirler (diğer kararların yanısıra bkz. adı geçen, *Jersild/Danimarka*, s. 23, paragraf 31, *Hertel/İsviçre*, 25 Ağustos 1998 tarihli karar, *Raporlar*, 1998-VI, s. 2329-2330, paragraf 46, ve *Steel et Morris/Birleşik Krallık*, no. 68416/01, paragraf 87, AİHM 2005-II) :

“ i. İfade özgürlüğü demokratik toplumun temellerinden birini, ilerlemesinin ve herkesin gelişiminin ilk koşullarından birini oluşturmaktadır. 10. maddenin 2. bendi kaydıyla, ifade özgürlüğü sadece, iyi karşılanan ya da tarafsız ve suçlayıcı olmayan 'bilgiler' ya da 'fikirler' için değil, aynı zamanda, aykırı olan, şaşırtan yada endişeye sevk eden 'bilgiler' ya da 'düşünceler' için de geçerlidir: bu, çoğulculuğun, hoşgörünün açık fikirliliğin gereğidir ve bunlar olmaksızın, 'demokratik toplum' var olamaz. 10. maddenin belirttiği gibi, ifade özgürlüğünün, dar bir yorumu gerektiren istisnaları bulunmaktadır ve ifade özgürlüğünün kısıtlanması ihtiyacı, ikna edici şekilde ortaya konulmuş olmalıdır (...)

ii. 10/2. madde anlamında, 'gerekli' sıfatı, 'zorunlu bir toplumsal ihtiyacı' içermektedir. Sözleşmeciler devletlerin, böyle bir ihtiyacın varlığına karar vermek için, belli bir takdir marjları bulunması gerekmektedir ve bağımsız bir mahkeme tarafından verilmiş olsalar bile, bu takdir marjı, kanun ve kanunu uygulayan kararların, Avrupa seviyesinde incelenmesi söz konusu olur. Mahkeme, son tahlilde, 10. maddenin güvence altına aldığı ifade özgürlüğüyle, 'kısıtlamanın' uyup uymadığına karar vermekle yetkilidir.

iii. Mahkeme, denetim yaparken, yetkili mahkemelerin yerine geçmez fakat takdir yetkisine dayanarak verdikleri kararları, 10. madde altında inceler. Mahkeme'nin, savunmacı devletin, bu yetkiyi iyi niyetle, özenle ve makul şekilde kullanıp kullanmadığını araştırması gerektiği sonucu çıkmamaktadır: Mahkeme, söz konusu müdahalenin, 'hedeflenen amaçla orantılı olup olmadığını' tespit etmek için davanın tamamı ışığında dikkate almalıdır ve ulusal makamların, bunu haklı çıkarmak için ileri sürdükleri gerekçelerin, 'alakalı ve yeterli' olup olmadıklarını incelemelidir (...). Böylelikle, Mahkeme, ulusal makamların, ilgili olayların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanarak, 10. maddede belirtilen prensipleri uygun şekilde uyguladıklarına ikna olmalıdır (...).

70. Mahkeme, bunun yanı sıra, 10. maddenin, mesleki alana da uygulandığını ve başvuran gibi memurların, ifade özgürlüğü haklarının

olduğunu hatırlatmaktadır (bkz. 52. paragraf). Mahkeme, çalışanların, işverenlere karşı, dürüstlük, ihtiyat ve ölçülülük ödevinin olduğunu da unutmamaktadır. Bu, özellikle de, kamu görevinin tabiatı, çalışanların ihtiyatlı ve dürüst olmalarını gerektirdiği ölçüde, memurlar için geçerlidir (adı geçen *Vogt/Almanya*, paragraf 53, adı geçen *Ahmed et autres/Birleşik Krallık*, paragraf 55, ve *DeDiego Nafria/İspanya*, no. 46833/99, paragraf 37, 14 Mart 2002).

71. Demokratik bir toplumda, memurların görevi, Hükümet'in görevlerinin yerine getirmesine yardım etmek olduğu için ve halkın memurların bu yardımı sağlamasını ve demokratik şekilde seçilen hükümete engel çıkarmamalarını bekleme hakkı olduğu için, dürüstlük ve ihtiyat yükümlülüğü onlara ilişkin olarak ciddi bir önem arz etmektedir (*mutatis mutandis*, bkz. adı geçen *Ahmed et autres/Birleşik Krallık*, paragraf 53). Ayrıca, tutumlarının türü dikkate alındığında, memurların, hükümetin, değişik meşru sebepler, gizliliğini ya da sır niteliğini korumakta çıkarı bulunduğu bilgilere ulaşabilmektedirler. Böylece, memurlar, genel olarak, çok katı bir ölçülülük yükümlülüğüne tabidirler.

72. Şimdiye kadar, Mahkeme, bir memurun iç bilgileri sızdırdığı hiçbir davayla ilgili karar vermemiştir. Bu bağlamda, mevcut olay, yeni ve sızdırma olayının, bir memurun müdahalesi olmaksızın söz konusu olduğu *Stoll/İsviçre* ([Büyük Daire], no.69698/01, 10 Aralık 2007) davasından farklıdır. Kamu görevlileriyle ilgili davalarda, sözleşmeli ya da kadrolu olmaları dikkate alınmaksızın, Mahkeme, bu kişilerin, görevlerini icra ederken, sır niteliğindeki ve yayınlanmasında ya da ifşa edilmesinin, vatandaşların yararına olabileceği bilgilere ulaşabileceklerini tespit etmektedir. Mahkeme, bu koşullarda, bu memurlar tarafından, iş yerinde tespit edilen, kanuna aykırı davranış ya da tutumların ihbar edilmesinin, bazı durumlarda korunması gerektiği kanaatindedir. Böyle bir koruma, söz konusu memurun, tek başına ya da küçük bir grupla birlikte, iş yerinde olanları bilecek tek kişi olması ve işvereni ya da kamuoyunu, haberdar ederek, genel çıkara uygun olarak hareket edebilecek olması halinde zorunlu kılınabilir. Bu bağlamda, Mahkeme, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa İlişkin Özel Hukuk Sözleşmesi'nin, aşağıdaki kısmına atıfta bulunmaktadır (bkz. 46. paragraf) :

'Nihayet, yolsuzluk davalarının tespit edilmesi ve soruşturulması çok zordur ve çalışanlar ya da ilgili kişilerin meslektaşları (özel ya da kamu sektörü), anormal bir durumun varlığını ilk fark eden kişilerdir'.

73. Yukarıda belirtilen ölçülü olma yükümlülüğü dikkate alındığında, ilgili kişinin, önce üstü ya da yetkili bir makam veya kurum nezdinde ifşada bulunması gerekir. Halka ifşada bulunmak, açıkça başka türlü hareket etmenin imkânsız olduğu durumlarda, son tahlilde düşünülmelidir (bkz. *mutatis mutandis*, adı geçen *Haseldine* kararı). Böylece, başvuranın ifade özgürlüğüne yapılan kısıtlamanın orantılı olup olmadığının tespit edilmesi

için, Mahkeme, ilgilinin, eleştirdiği durumu telafi etmek için başka imkânının olup olmadığını incelemelidir.

74. Böyle bir durumda, bir memurun ifade özgürlüğüne yapılan saldırının, orantılı olup olmadığının belirlenmesi için, Mahkeme, başka etkenleri de dikkate almalıdır. İlk olarak, ifşa edilen bilginin temsil ettiği kamu yararına dikkat etmelidir. Mahkeme, Sözleşme'nin 10/2. maddesinin, genel çıkara ilişkin sorunlar alanında, ifade özgürlüğünün kısıtlanmasına yer vermediğini hatırlatmaktadır (diğerlerinin yanı sıra bkz. *Sürek/Türkiye* (no. 1) [Büyük Daire], no. 26682/95, paragraf 61, AİHM 1999-IV). Demokratik bir sistemde, hükümetin eylemleri ya da ihmalleri sadece yasama ve yargının denetiminde değil aynı zamanda medya ve kamuoyunun da denetimi altında bulunmalıdır. Belli bir bilgi için kamuoyunun yararı bazen öyle büyük olabilir ki, bu yarar, kanunun dayattığı gizlilik yükümlülüğünden de üstün olabilir (*Fressoz et Roire/Fransa* ([Büyük Daire], no. 29183/95, AİHM 1999-I; *Radio Twist, A.S./Slovakya* (no. 62202/00, AİHM 2006-...)).

75. Denge kurulurken, dikkate alınacak ikinci etken ise, ifşa edilen bilginin gerçekliğidir. Devletin yetkili makamlarının, iftira niteliğindeki temelsiz ya da kötü niyetli suçlamalara karşı uygun şekilde tepki verebilmek için tedbirler almaları kendi ellerindedir (*Castells/İspanya*, 23 Nisan 1992, seri A no. 236, paragraf 46). Bunun dışında, ifade özgürlüğünün kullanılması bazı ödev ve sorumluluklar içermektedir ve bilgi ifşa etmeyi seçen herkes, koşulların izin verdiği ölçüde, özenle, bu bilgilerin kesin ve güvenilir olduklarını teyit etmelidir (bkz. *mutatis mutandis*, *Morissens/Belçika*, no. 11389/85, 3 Mayıs 1988 tarihli Komisyon kararı, DR 56, p. 127, *Bladet Tromsø et Stensaas/Norveç* [Büyük Daire], no. 21980/93, paragraf 65, AİHM 1999-III).

76. Bunların yanı sıra, Mahkeme, söz konusu ifşanın kamu kurumuna verdiği zarar ve kamunun bu ifşadan elde edebileceği faydanın önemini tespit etmelidir (bkz. *mutatis mutandis*, *Hadjianastassiou/Yunanistan*, 16 Aralık 1992, seri A no. 252, paragraf 45, adı geçen *Stoll/İsviçre*, paragraf 130). Bu bağlamda, Mahkeme, ifşanın konusunu ve ilgili idari kurumun türünü dikkate alabilir (adı geçen *Haseldine* kararı).

77. Bu işleyişin bir korumadan yararlanıp yararlanmamasının tespiti için, ifşa eden çalışanın güdülenmesi de diğer bir önemli etkendir. Örneğin, kişisel hınç ya da şikâyet nedeniyle gerçekleştirilen bir fiil ya da özellikle, şahsi bir kazanç gibi şahsi bir çıkar için gerçekleştirilen bir fiil, yüksek bir korumadan faydalanmaz (adı geçen *Haseldine*). Önemli olan, ilgili kişinin, ifşa yoluna giderek, iyi niyet ve bilginin gerçek olduğu kanaatiyle hareket etmiş olduğunun ve failin söz konusu hareketleri ihbar etmek için daha ölçülü araçlar kullanıp kullanamayacağının ortaya çıkmasıdır.

78. Nihayet, müdahalenin, hedeflenen meşru amaçla orantılılığının değerlendirilmesi, verilen cezanın ve sonuçlarının dikkatli şekilde incelenmesinden geçmektedir (adı geçen, *Fuentes Bobo*, paragraf 49).

79. Mahkeme, belirtilen prensipler ışığında, mevcut olayların incelenmesine geçmektedir.

b) Belirtilen prensiplerin mevcut olaya uygulanması

i. Başvuranın bilgileri ifşa ederken başka yolunun olup olmadığı sorunu

80. Başvuran, ifşada bulunmak için başka hiçbir etkili yolunun olmadığını öne sürmektedir. Hükümet, aksine, ilgilinin, meseleyi önce üstlerine, olmazsa da, Parlamento ya da arabulucu nezdinde gündeme getirebileceğini öne sürmektedir.

81. Mahkeme, ne Moldova mevzuatının ne de savcılığın iç tüzüğünün, iş yerinde işlenen usulsüzlüklerin çalışanlar tarafından ifşa edilmesi konusunda herhangi bir hükümlerinin olmadığını tespit etmektedir (bkz. 32. paragraf). Başvuran, kaygılarını, sadece, üstleri nezdinde dile getirebilirdi ve bu alanda öngörülen bir düzenleme bulunmamaktadır.

82. Bununla birlikte, ifşa, bir Parlamento Başkan Yardımcısı'nın yani yüksek derecedeki bir kişinin tutumunu kapsıyordu ve yaklaşık altı aydan beri durumdan haberdar olan savcının, hiçbir tepki verme niyeti yoktu ve böylelikle, savcılık üzerinde yapılan baskılara teslim olma intibası bırakmaktaydı.

83. Hükümet'in ileri sürdüğü diğer ifşa etme olanaklarına gelince (bkz. 67. paragraf), Mahkeme, Hükümet'in, başvuranın, mevcut davanın özel koşullarında, belirtilen olanakların hiçbirinin etkili olmadıklarına dair iddiasını geçersiz kılacak nitelikte bir delil sunmadığı kanaatindedir.

84. Bu bilgiler ışığında, Mahkeme, mevcut olayın koşullarında, gazeteye bile olsa, savcılığın dışına ifşada bulunmanın, haklı çıkarılabileceği kanaatindedir.

ii. Ifşa edilen bilgilerdeki kamu çıkarı

85. Başvuran, Bay Mişin'in notunda, adaletin işleyişine siyasi bir müdahalenin söz konusu olduğunu öne sürmektedir. Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

86. Mahkeme, Bay Mişin'e yazdıkları mektupta, polislerin, savcılıktan, haklarındaki suçlamaların yasallığını kontrol etmesini talep ettiklerini tespit etmektedir (bkz. 10. paragraf). Bay Mişin, savcılığa, resmi bir mektup yazarak tepki vermiştir. Hükümet'e göre, Bay Mişin tarafından alınan tedbirler, özellikle, Milletvekillerinin Statüsüne İlişkin Kanun'a uygunlardı. Bu bağlamda, Mahkeme, demokratik bir toplumda, mahkeme ve yüksek mahkemelerin ve soruşturma makamlarının, her türlü siyasi baskıdan uzak olmaları gerektiğini hatırlatmalıdır. Milletvekili haklarını ortaya koyan her türlü kanun, bu prensibe uygun olmalıdır.

İnceleme yaptıktan sonra, Mahkeme, Bay Mişin'in savcıya gönderdiği mektubun, konusunun, Hükümet'in de kabul ettiği gibi (bkz. 65. paragraf), sadece, polislerin mektubunu, yetkili makama iletilmesi olduğunu kabul

edemez. Özellikle de, Bay Mişin'in kullandığı ifadeler ve çerçeveye bakıldığında, söz konusu notun, davanın 'kanuna uygun olarak incelenmesi' (bkz. 10. paragraf) gerektiğine ilişkin ifade dikkate alınmaksızın, savcılık üzerinde bir baskı kurmayı hedeflediği, göz ardı edilemez.

87. Mahkeme, Moldova başkanının, ceza yargılamasına, siyasi müdahale yapılmasına karşı kampanya yürütmüştür ve konu, Moldova medyasında, tartışmaların merkezinde olmuştur (paragraf 11). Bunun dışında, Mahkeme, Moldova'da kuvvetler ayrımının işlemediğine ve yargı kuvvetinin bağımsız olmadığına ilişkin kaygılarını dile getiren sivil toplum kuruluşlarının raporlarını (bkz. 40-42. paragraflar) da dikkate almaktadır.

88. Bu açıklananlar ışığında, Mahkeme, başvuran tarafından ifşa edilen mektupların, kuvvetler ayrımı, yüksek dereceli siyasilerin görevinin kötüye kullanması ve polisin şiddet uygulaması karşısında hükümetin tavrı gibi sorunlarla ilgili oldukları kanaatindedir (bkz. 10 ve 14. paragraflar). Bu sorunların, demokratik bir toplumda siyasi tartışmaya ilişkin olan ve kamuoyunun, haberdar edilmek için meşru bir yararının bulunduğu, çok önemli sorunlar olduğu konusunda şüphe yoktur.

iii. Ifşa edilen bilgilerin gerçekliği

89. Başvuran tarafından, *Jurnal de Chişinău*'e ifşa edilen mektupların gerçekliği konusunda, taraflar arasında ihtilaf bulunmamaktadır (bkz. 26. paragraf).

iv. Savcılığa verilen zarar

90. Mahkeme, vatandaşların, bir devletin takipten sorumlu makamlarının siyasi tarafsızlıklarına ve bağımsızlıklarına olan güvenlerinin sağlanmasının genel çıkar lehine olduğunu tespit etmektedir (bkz. *mutatis mutandis*, *Prager et Oberschlick/Avusturya*, 26 Nisan 1995, seri A no. 313, paragraf 34). Başvuranın, gazeteye gönderdiği mektuplar, savcılığın temsilcileri tarafından yazılmamıştır ve Hükümet'e göre, Bay Mişin'in mektubu, devlet organları arasında yapılan normal bir iletişim şeklini almıştı ve savcılığın, polisler karşı başlatılan soruşturmanın kapatılması kararında hiçbir rol oynamamıştı. Bununla birlikte, gazete yazılarında ulaşılan ve savcılığın haksız bir etki altında olduğuna ilişkin sonuç, halkın, bu kurumun bağımsızlığına ilişkin bakışı üzerinde olumsuz etkilere neden olmuş olabilir.

91. Böylelikle, Mahkeme, bilgilerin ifşa edilmesindeki genel çıkarın, savcılık nezdinde, baskı ve haksız eylemlerin yapılmasını ortaya çıkarması nedeniyle, demokratik bir toplumda çok önemli olduğu ve savcılığın, halk nezdindeki güvenilirliğine ilişkin çıkardan daha önemli olduğu kanaatindedir. Mahkeme, bu bağlamda, kamu yararı sorunlarının serbest tartışmasının demokraside esas olduğu ve vatandaşların, bu konulara ilişkin olarak kendilerini ifade etmeleri konusunda cesaretlerinin kırılmaması gerektiğini hatırlatmaktadır (*Barfod/Danimarka*, 22 Şubat 1989, seri A no. 149, paragraf 29).

v. Başvuranın iyi niyeti

92. Başvuran, mektupları ifşa ederken, tek amacının, yolsuzluk ve etkileme yolsuzluğuyla mücadele etmek olduğunu öne sürmekte ve işvereni, buna itiraz etmemektedir. Hükümet, özellikle de, ilgilinin, bu açıklamayı, milli mahkemeler önünde yapmadığını iddia ederek, başvuranın, iyi niyetine ilişkin olarak şüpheli olduğunu belirtmektedir.

93. Elindeki delillere göre, Mahkeme, başvuranın, eyleminden, kişisel bir fayda sağlamakla güdülendiğini, işvereni ya da Bay Mişin'e karşı şahsi bir hınç beslediğini ya da farklı bir gizli niyetle hareket etmiş olduğunu düşündüren hiçbir gerekçe olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme, başvuranın, milli mahkemelerde, yolsuzlukla mücadele ve etkileme yolsuzluğuna ilişkin iddialarını öne sürmemiş olmasının belirleyici olmadığı kanaatindedir. Mahkeme, ilgilinin, işvereni tarafından, işten çıkarılmasına ilişkin olarak öne sürülen gerekçelere itiraz edebilirdi ve işverenin, itiraz etmediği hususlara değinmenin gereksiz olduğuna karar verebilirdi.

94. Böylece, Mahkeme, başvuranın, belirttiği niyetlerle ve iyi niyetle hareket etmiş olduğuna karar vermiştir.

vi. Verilen cezanın ağırlığı

95. Nihayet, Mahkeme, başvurana, mümkün olan en ağır cezanın verilmiş olduğunu tespit etmektedir. Resmi makamların, başvurana, daha hafif bir ceza vermeleri mümkün iken, makamlar, başvuranı, işten çıkarmayı seçmişlerdir ve bu da şüphesiz, çok sert bir tedbiridir (adı geçen, *Vogt*, paragraf 60). Bu cezanın, başvuranın kariyeri için çok olumsuz etkileri olmuştur ve bunun yanı sıra, bu ceza, savcılığın diğer memurlarının, usulsüz davranışları bildirmeleri konusunda cesaretini kırma riskini de taşımaktadır. Bununla birlikte, medyanın, başvuranın davasında uyandırdığı yankı dikkate alındığında, bu cezanın, sadece savcılığın çalışanları değil aynı zamanda, diğer memurlar ve çalışanlar üzerinde de caydırıcı bir etkisi olabilir.

96. Mahkeme, Hükümet'in, başvuranın, söz konusu mektubu 'çaldığını', bu mektubun sır niteliğinde olduğunu ve bir ceza dosyasının parçası olduğunu ve Bay Mişin'in, savcılık üzerinde hiçbir baskı kullanmadığını öne sürdüğünü tespit etmektedir. Hükümet'e göre, burada söz konusu olan, devlet organları arasında normal bir iletişim idi ve bunun, polisler hakkındaki soruşturmanın kapatılması kararı ile bir ilgisi yoktu. Böylelikle, Mahkeme, bu kadar ağır bir cezanın verilmesinin haklı çıkarılmasının zor olduğuna karar vermiştir.

c) Sonuç

97. İfade özgürlüğü hakkının, genel çıkarla ilgili sorunlara, memurların ve diğer çalışanların, iş yerinde tespit ettikleri kanuna aykırı tutumları bildirme haklarına, çalışanların işverenlerine karşı ödev ve sorumluluklarının ve işverenlerin personeli yönetme hakkına dair öneminin

bilincinde olan Mahkeme, söz konusu olan diğer çıkarları da tarttıktan sonra, başvuranın, ifade özgürlüğü hakkına özellikle de, bilgi verme hakkına yapılan saldırının, ‘demokratik bir toplumda gerekli olmadığına’ karar vermiştir. Sözleşme’nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİ

98. Sözleşme’nin 41. maddesine göre,

‘Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.’

A. Tazminat

99. Başvuran, tazminat olarak, 15.000 Avro talep etmektedir. Bu miktarı, aşağıdaki şekilde paylaşmaktadır: işten çıkarılmasından sonra işsiz kaldığı dönemde, gelirden yoksun kaldığı için 6.000 Avro, mesleki perspektif kaybı için, 6.000 Avro ve manevi tazminat olarak, 3.000 Avro.

100. Hükümet, bu talebin temelden yoksun olduğunu ve her halükarda aşırı olduğu kanaatindedir.

101. Mahkeme, başvuranın, işten çıkarılması nedeniyle maddi ve manevi olarak zarar gördüğü kanaatindedir. Hakkaniyet çerçevesinde karar veren Mahkeme, 10.000 Avro ödenmesine karar vermektedir.

B. Yargılama Giderleri

102. Başvuranın temsilcileri, avukatlık ücreti olarak 6.843 Avro talep etmektedirler: bunun, 4.400 Avro’su Bay Gribincea ve 2.443 Avro’su Bay Zamă içindir. Başvuranın temsilcileri, vermiş oldukları detaylı açıklamada, avukatlık saat ücretlerinin sırasıyla 80 ve 70 Avro olduğunu belirtmişlerdir. İş saatlerinin dökümü, başvuranın sonradan vazgeçmiş olduğu, 6. maddeyle ilgili şikâyeti içermemektedir.

103. Başvuranın temsilcileri, faturaya yansıtılan saatlerin aşırı olmadığını ve davanın karmaşıklığı ve görüşlerin İngilizce yazılmasını nedeniyle gerekli olduğu kanaatindedirler.

104. Saat ücretine gelince, başvuranın temsilcileri, saat ücretinin, Moldova Barosu’nun tarifelerine uygun olarak, 40 ila 150 Avro arasında olduğunu belirtmektedirler.

105. Bunun yanı sıra, başvuranın temsilcileri, 6 Haziran 2007 tarihli duruşmaya ilişkin giderler olan, seyahat masrafları, vize, sigorta ve kalma masrafları için 2.413 Avro talep etmektedirler.

106. Hükümet, başvuranın temsil edilmesi için talep edilen ücrete itiraz etmektedir. Hükümet, iş saatleri, özellikle de, bu kadar yüksek ücret talep etmek için yeterli tecrübesi bulunmadığı kanaatinde olduğu Bay Zamă için olmak üzere, fatura edilen saat ücretinin aşırı olduğunu öne sürmektedir.

107. Geri ödenmesi talep edilen diğer giderlere gelince, Hükümet, bunların, Mahkeme'den talep edilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

108. Mahkeme, sadece, Sözleşme'nin 41. maddesi anlamında, gerçekten harcandığı ve gerekli oldukları ve miktarlarının makul olduğu kanıtlanan giderlerin geri ödenebileceğini hatırlatmaktadır (bkz. örneğin, *Amihalachioaie/Moldova*, no. 60115/00, paragraf 47, AİHM 2004-...). Mevcut olayda, sunulan faturanın detaylı olduğu ve davanın karmaşıklığı dikkate alınarak, Mahkeme, Bay Gribincea tarafından talep edilen miktarın tümünün ödenmesine ve Bay Zamă'ya da 1.600 Avro ödenmesine ve 6 Haziran 2007 tarihli duruşmanın tüm masraflarının geri ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

109. Mahkeme, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın eklenmesinin uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir *olduğuna*;
2. Sözleşme'nin 10. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) Savunmacı devletin, başvurana, üç ay içinde, maddi ve manevi tazminat olarak 10.000 Avro'nun (on bin Avro) ve yargılama giderleri için, 8.413 Avro'nun (sekiz bin dört yüz on üç Avro), uygulanabilecek her türlü vergi ile birlikte ve ödeme tarihindeki oran dikkate alınarak, savunmacı devletin para birimine çevrilerek ödemesine;
b) Bu sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
4. Fazlaya ilişkin adil tazmin talebinin *reddine*,

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar, Fransızca ve İngilizce olarak hazırlanmış ve Strazburg'da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde, 12 Şubat 2008 tarihinde, kamuya açık duruşmada ilan edilmiştir.

Erik Fribergh
Yazı İşleri Müdürü

Jean-Paul Costa
Mahkeme Başkanı

© **Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.**Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri, İngilizce ve Fransızca'dır. İşbu çeviri, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Vakıf Fonu'nun desteğiyle yapılmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Bu çeviri, Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, bu çevirinin kalitesine ilişkin olarak hiçbir sorumluluk almamaktadır. Bu çeviri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihat veritabanı olan HUDOC'tan veya HUDOC'un ilettiği olduğu diğer veritabanlarından indirilebilir (<http://hudoc.echr.int>). Bu çeviri, ticari olmayan amaçlarla ve davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ve İnsan Hakları Vakfı'na atıfta bulunmak suretiyle alıntılanabilir. Bu çeviriyi kısmen veya tamamen, ticari amaçlarla kullanmak isteyenlerin, bunu aşağıdaki adrese bildirmeleri gerekmektedir: publishing@echr.coe.int.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court takes any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour Européenne des Droits de l'Homme (<http://hudoc.echr.int>), ou de tout autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.